

การคัดเลือกแนวปฏิบัติ ที่เป็นเลิศ (Best Practice)

การต่อยอดพัฒนานวัตกรรมทางการจัดการเรียนรู้องสถานศึกษา
โครงการ Innovation For Thai Education (IFTE) นวัตกรรมการศึกษา
เพื่อพัฒนาการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ตามบริบทของพื้นที่จังหวัดลำพูน

นางสาววิญชลี กาปิณฺญา

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ.....	ก
สารบัญภาพ.....	ค
องค์ประกอบที่ 1 ด้านความสำคัญของรูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานวัตกรรม.....	1
องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการพัฒนารูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา.....	1
บทคัดย่อ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญ.....	3
วัตถุประสงค์.....	6
ขอบเขตการดำเนินงาน.....	7
กรอบแนวคิดในการพัฒนา.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
ประโยชน์.....	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
1. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา.....	10
2. การเลือกสวมเครื่องแต่งกาย.....	11
3. ชุดกิจกรรมชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่.....	12
เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง.....	13
การดำเนินการวิจัย และการเก็บข้อมูล.....	16
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	18
ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่...	18
สรุปผลการดำเนินงาน.....	19
อภิปรายผล.....	20
ข้อเสนอแนะ.....	21

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินตามรูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา.....	21
บรรณานุกรม.....	30
ภาคผนวก.....	31
ภาคผนวก ก ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่.....	32
ภาคผนวก ข แบบบันทึกผลการเรียนรู้.....	35
ภาคผนวก ค การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	38
ประวัติผู้วิจัย.....	42

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แสดงกรอบแนวคิดในการพัฒนาความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายใน ฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้ชุดกิจกรรม นาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชร.....	8
2	แสดงความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) สำหรับ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อน และหลังการใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิต เสียงน้องเพชร.....	18

แบบรายงานผลการงานปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)
การต่อยอดพัฒนานวัตกรรมทางการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา
โครงการ Innovation For Thai Education (IFTE) นวัตกรรมการศึกษา
เพื่อพัฒนาการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ตามบริบทของพื้นที่จังหวัดลำพูน

- ชื่อผลงาน:** การพัฒนาความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน
- ชื่อผู้นำเสนอ:** นางสาวอัญชลี กาปัญญา ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ
 E-Mail: anchaleekapanya@gmail.com
 เบอร์โทรศัพท์: 086-1791726
- หน่วยงาน:** ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน
 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 กระทรวงศึกษาธิการ

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความสำคัญของรูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานวัตกรรม

องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการพัฒนารูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี กลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา อายุ 8 ปี รับบริการที่ห้องเรียนวัยใส 2 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน จากการประเมินความสามารถพื้นฐานเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พบว่ามีเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 1 คน ที่ยังไม่สามารถดูแลตนเองในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) ได้ด้วยตนเอง เนื่องจากที่บ้านของเด็กประสบอุทกภัยน้ำท่วมบ้าน จึงทำให้การเดินทางเท้าค่อนข้างยากลำบาก และมีแมลงสัตว์ร้ายที่มาพร้อมกับหน้าฝนด้วย ซึ่งเด็กสามารถ

สวม และถอดรองเท้าบูทได้โดยมีผู้ปกครองคอยช่วยเหลือ หรือจับมือให้ทำ โดยสอดคล้องตามความคาดหวังของผู้ปกครองจากการประชุมวางแผนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) จำนวน 1 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัย คือ 1) ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิต เสียงน้องเพชรซี่ และ 2) แบบบันทึกผลการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอข้อมูลโดยตาราง กราฟเส้น และการพรรณนา

ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

ระยะเส้นฐาน (A) เด็กมีความสามารถในการเรียนรู้จากกิจกรรมการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบูท) โดยสามารถทำกิจกรรมการสวมรองเท้าบูท ในขั้นตอนที่ 1) ใช้มือหยิบรองเท้าบูท จากที่เก็บรองเท้าบูท ขั้นตอนที่ 2) นั่งลง และ นำรองเท้าบูทมาวางที่พื้น และขั้นตอนที่ 5) ยืนขึ้น เพื่อให้สวมรองเท้าบูทพอดีได้ในระดับคุณภาพ 3 หมายถึง ทำได้โดยการช่วยเหลือทางวาจา และท่าทาง หรือทำแบบอย่างพฤติกรรมให้ดู และขั้นตอนที่ 3) ใช้มือจับ และยกเท้าข้างหนึ่งใส่เข้าไปในรองเท้าบูท และขั้นตอนที่ 4) ใช้มือจับ และ ยกเท้าอีกข้างใส่เข้าไปในรองเท้าบูทได้ในระดับคุณภาพ 2 หมายถึง ทำได้โดยการช่วยเหลือทางวาจา และกระตุ้นทางกายเล็กน้อย และสามารถทำกิจกรรมการถอดรองเท้าบูท ในขั้นตอนที่ 1) นั่งลง ขั้นตอนที่ 2) ใช้มือจับ และ ดึงเท้าข้างหนึ่งออกจากรองเท้าบูท ขั้นตอนที่ 3) ใช้มือจับ และ ดึงเท้าอีกข้างหนึ่งออกจากรองเท้าบูท และขั้นตอนที่ 4) ใช้มือหยิบรองเท้าบูท คว่ำลงได้ในระดับคุณภาพ 3 หมายถึง ทำได้โดยการช่วยเหลือทางวาจา และท่าทางหรือทำแบบอย่างพฤติกรรมให้ดู และขั้นตอนที่ 5) ใส่รองเท้าบูทลงในเสาไม้ ที่เก็บรองเท้าบูทที่ละข้างได้ในระดับคุณภาพ 2 หมายถึง ทำได้โดยการช่วยเหลือทางวาจา และกระตุ้นทางกายเล็กน้อยในการประเมินความสามารถพื้นฐาน

ระยะจัดกระทำ (B) เมื่อผู้วิจัยเริ่มสอนโดยการใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่อย่างต่อเนื่อง หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการพัฒนาความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบูท) ทำให้เด็กสามารถสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (การสวม และถอดรองเท้าบูท) ได้ด้วยตนเอง ทั้งสิ้นจำนวน 10 กิจกรรม ได้แก่ การสวมรองเท้าบูทคือขั้นตอนที่ 1) ใช้มือหยิบรองเท้าบูท จากที่เก็บรองเท้าบูท ขั้นตอนที่ 2) นั่งลง และ นำรองเท้าบูทมาวางที่พื้น ขั้นตอนที่ 3) ใช้มือจับ และ ยกเท้าข้างหนึ่งใส่เข้าไปในรองเท้าบูท ขั้นตอนที่ 4) ใช้มือจับ และ ยกเท้าอีกข้างใส่เข้าไปในรองเท้าบูท และขั้นตอนที่ 5) ยืนขึ้น เพื่อให้สวมรองเท้าบูท พอดี และการถอดรองเท้าบูทคือขั้นตอนที่ 1) นั่งลง ขั้นตอนที่ 2) ใช้มือจับ และ ดึงเท้าข้างหนึ่งออกจากรองเท้าบูท ขั้นตอนที่ 3) ใช้มือจับ และ

ดึงเท้าอีกข้างหนึ่งออกจากรองเท้าบู๊ท ขั้นตอนที่ 4) ใช้มือหยิบรองเท้าบู๊ท คว่ำลง และขั้นตอนที่ 5) ใส่รองเท้าบู๊ทลงในเสาไม้ ที่เก็บรองเท้าบู๊ททีละข้างได้ด้วยตนเอง ซึ่งอยู่ในระดับคุณภาพ 5 ซึ่งมีผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) ด้วยตัวเอง สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อน และหลังใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซีเพิ่มขึ้น

ความเป็นมาและความสำคัญ

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง บุคคลที่มีความจำกัดอย่างชัดเจนในการปฏิบัติตน (Functioning) ในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ คือ ความสามารถทางสติปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญรวมกับความจำกัดของทักษะการปรับตัวอีกอย่างน้อย 2 ทักษะ จาก 10 ทักษะ ได้แก่ การสื่อความหมาย การดูแลตนเอง การดำรงชีวิตภายในบ้าน ทักษะทางสังคม/การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน การรู้จักดูแลควบคุมตนเอง การนำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวัน การทำงาน การใช้เวลาว่าง การรักษาสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย ทั้งนี้ได้แสดงอาการดังกล่าวก่อนอายุ 18 ปี (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ซึ่งการดูแลตนเอง ในการดำรงชีวิตภายในบ้าน เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตมนุษย์ที่จำเป็นของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษต่อไป

ข้าพเจ้าได้รับมอบหมายหน้าที่ครูห้องเรียนวัยใส 2 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ในการสอนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษอายุ 7 ถึง 12 ปี ที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง และอำเภอป่าซาง มีเด็กในความรับผิดชอบทั้งสิ้น จำนวน 6 คน จากการคัดกรองประเภทความพิการจากแบบคัดกรองคนพิการทางการศึกษา และประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษตามแบบประเมินความสามารถพื้นฐาน ตามหลักสูตรสถานศึกษาการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน พุทธศักราช 2567 (ฉบับปรับปรุง) ร่วมกับนักสหวิชาชีพ โดยการสอบถามผู้ปกครอง และทดสอบการปฏิบัติจริงของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อายุ 8 ปี ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่า เป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่เริ่มเข้ารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตั้งแต่อายุ 5 ปี ถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลา 4 ปี โดยรับบริการในลักษณะไป - กลับ ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลา 08:00 – 12:00 น. ซึ่งข้าพเจ้ารับผิดชอบสอน และดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด เมื่อมารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ และไปนิเทศ

ติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามกระบวนการนาฬิกาชีวิตที่บ้าน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2566 ถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลา 2 ปี ปัจจุบันเด็กรับบริการที่ห้องเรียนวัยใส 2 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน โดยข้าพเจ้าและเด็กมีความสนิท และคุ้นเคยกันมาก จากการสังเกตพฤติกรรมเด็ก พบว่าเด็กมีผลการวิเคราะห์พฤติกรรมว่า มีข้อจำกัดอย่างชัดเจนในด้านการปฏิบัติตนในปัจจุบันจาก 4 ใน 10 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการดูแลตนเอง คือ เด็กสามารถดูแลตัวเองในชีวิตประจำวันได้น้อย ในการรับประทานอาหารเช้า, การอาบน้ำ, การแปรงฟัน, การแต่งกายให้เหมาะสมตามฤดูกาล, การรักษาสุขอนามัย เป็นต้น 2) ทักษะการดำรงชีวิตภายในบ้าน คือ เด็กต้องได้รับการกระตุ้นในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันที่บ้าน หรือเมื่อมารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูนอยู่เสมอ และเด็กยังช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันได้ต่ำกว่าวัย 3) ทักษะการรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน คือ เด็กมีปัญหาด้านพฤติกรรมในการใช้สิ่งของสาธารณะประโยชน์อย่างไม่ระมัดระวังอันตราย ไม่รู้จักวิธีการใช้ การจัดเก็บ และการดูแลรักษาของส่วนรวม 4) ทักษะการรักษาสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย คือ เด็กยังดูแลสุขภาพตนเองได้น้อย เช่น ต้องมีผู้ปกครองคอยกระตุ้นล้างมือก่อนรับประทานอาหารเช้า หรือไม่รู้จักรับประทานอาหารเช้าที่เป็นประโยชน์และรับประทานอาหารเช้าให้ตรงเวลา และเด็กยังมีความระมัดระวังเรื่องความปลอดภัยตนเองน้อย จากข้อจำกัดของเด็กทั้ง 4 ทักษะที่กล่าวมานั้น ส่งผลให้เด็กมีข้อจำกัดในการดำรงชีวิตประจำวัน และที่พบว่ามีปัญหามากที่สุดคือ เด็กยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน (ทักษะการดำรงชีวิต) ตามนาฬิกาชีวิตได้ด้วยตนเอง ยังคงต้องได้รับการดูแลจากผู้ปกครอง ที่คอยช่วยเหลือ หรือจับมือให้ทำในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ปกครองจากการประชุมจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ที่มีความประสงค์อยาก让孩子ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสามารถช่วยเหลือตนเองได้เบื้องต้น จนสามารถเปลี่ยนผ่าน และส่งต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาไปเรียนยังโรงเรียนเรียนร่วมใกล้บ้าน และจากการสอบถามข้อมูลจากมารดา และคุณตาในการประชุมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ครั้งที่ 1/2567 เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2567 พบว่า เด็กเป็นบุตรคนเดียว หลังจากคลอดได้ 1 วัน แพทย์ตรวจพบว่ามียาอาการหัวใจหยุดเต้น ตาค้างด้านบนตลอด มีอาการชักเกร็ง กระตุก แพทย์ได้ช่วยเหลือโดยการปั๊มหัวใจและรักษาตัวในตู้อบ ที่โรงพยาบาลลำพูน หลังจากนั้น เด็กอายุประมาณ 6 เดือน ได้เข้ารับการรักษาดูแลสะแกนสมอง ตรวจคลื่นไฟฟ้า และตรวจคลื่นสนามแม่เหล็กทราบว่าเด็กมีอาการผิดปกติ โดยไม่มีเส้นสมอง เมื่ออายุ 2 ขวบผู้ปกครองจึงพาไปรับการฝึกที่สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ จังหวัดเชียงใหม่ จากนั้นอายุ 3 ขวบ ผู้ปกครองพาไปเข้ารับบริการทางการศึกษาชั้นเตรียมอนุบาลที่โรงเรียนอนุบาลประตูป่า ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาทำให้เด็กไม่ได้ไปรับบริการอย่างต่อเนื่อง เมื่อเด็กอายุได้ 5 ขวบ ผู้ปกครองได้พามาใช้บริการทางการศึกษา

พิเศษ ที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน แต่ด้วยมารดาประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป โดยเป็นเสาหลักของครอบครัว เพราะบิดามารดาแยกทางกัน มารดาต้องออกจากบ้านไปประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว เด็กต้องอยู่ในการดูแลของคุณตา เพราะเด็กมีโรคประจำตัวคือ โรคภูมิแพ้ทางอากาศ เด็กจะมีอาการน้ำมูกไหลในช่วงเช้า, โรคต่อมไทรอยด์ และหากเด็กมีอาการน้ำตาลต่ำ หากไม่ได้รับประทานอาหารตรงเวลาจะทำให้น้ำตาลลด เด็กจะมีอาการซึม ต้องรับนำส่งโรงพยาบาลทันที ในบางวันมารดาจึงไม่ค่อยมีเวลาพาเด็กมารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ซึ่งในช่วงบ่ายของวันจันทร์ถึงวันพุธ คณะครูจะออกไปนิตเทศ ติดตาม การจัดกิจกรรมตามกระบวนการนาฬิกาชีวิตของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยผู้ปกครองที่บ้าน โดยคณะครูจะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ปกครองเกี่ยวกับเทคนิคแนวทาง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงการแนวทาง และวิธีการปรับพฤติกรรมของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษตามนาฬิกาชีวิต ซึ่งครูจะบันทึกผลพัฒนาการจากการนิตเทศและพฤติกรรมของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษลงในแบบนิตเทศ ติดตาม การจัดกิจกรรมตามกระบวนการนาฬิกาชีวิต เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้รับการพัฒนาตามความต้องการจำเป็นพิเศษอย่างเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคลขณะอยู่ที่บ้านอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งในวันเสาร์ และอาทิตย์ด้วย

จากการศึกษาวิทยานิพนธ์ของ ดลฤดี มาแก้ว (2566) ที่ได้ศึกษา การใช้การสอนงานรูปแบบโกรว์ และการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับมารดา เพื่อลดการกระตุ้นเตือนในการริเริ่มกิจวัตรประจำวันของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการสอนงานรูปแบบโกรว์ และการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับมารดา มี 5 ขั้นตอน คือ การสร้างสัมพันธภาพร่วมกับการตั้งเป้าหมาย การวิเคราะห์สภาพที่สนับสนุนการเกิดปัญหาาร่วมกัน การเลือกวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน การจัดทำแผนและฝึกปฏิบัติการสอนตามแผน และการประเมินผลร่วมกัน 2) การลดการกระตุ้นเตือนของมารดาต่อการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่ พบว่า มารดาสามารถลดพฤติกรรมกระตุ้นเตือนได้ทุกกิจกรรม 3) ความสามารถในการริเริ่มปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่ พบว่า กรณีศึกษาสามารถริเริ่มปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเองทุกกิจกรรม

นาฬิกา หมายถึง เครื่องบอกเวลาชีวิต ส่วน ชีวิต หมายถึง ความเป็น, ตรงข้ามกับความตาย ราชบัณฑิตยสถาน (2554) ซึ่ง นาฬิกาชีวิต (Body Clock) คือ วงจรของระบบการทำงานในร่างกายมนุษย์ ที่มีหน้าที่ในการควบคุมการทำงานของระบบต่าง ๆ ในร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นการตื่นนอน การนอนหลับ หรือการหลั่งฮอร์โมน แม้แต่การแปรเปลี่ยนของอุณหภูมิในร่างกาย ระบบนาฬิกาชีวิตภายในร่างกายจะถูกควบคุมด้วยกลุ่มเซลล์ที่มีชื่อว่า นิวเคลียสซูพราไคแอสมาติก (Suprachiasmatic

Nucleus: SCN) ที่อยู่ในสมองส่วนไฮโปทาลามัส (Hypothalamus) ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมการทำงานของยีนเวลา (Clock Genes) สัญญาณที่ถูกส่งออกมาจากกลุ่มเซลล์นี้มีชื่อว่าสัญญาณเอสซีเอ็น อันเกิดจากตอบสนองต่อสัญญาณของแสงหรือความมืด ที่ส่งต่อมาจากระบบประสาทของดวงตา สัญญาณแสงถูกส่งเข้ามา กลุ่มเซลล์นี้ก็แปรสัญญาณที่ได้รับเป็นสัญญาณดังกล่าว และส่งไปยังส่วนต่างๆของสมองที่ควบคุมการทำงานของระบบต่างๆ อาทิ ระบบฮอร์โมน ระบบควบคุมอุณหภูมิในร่างกาย และระบบการทำงานของร่างกายอื่นๆ เป็นต้น กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2566) และนาฬิกาชีวิต หมายถึง แผนภาพแสดงกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามกิจวัตรประจำวันของเด็กพิเศษและครอบครัว สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล อัมรินทร์ พันธุ์วิไล (2561) สำหรับนาฬิกาชีวิตน้องเพชรซี่ เป็นวงจรกิจวัตรประจำวันของน้องเพชรซี่ที่บ้านประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) เป็นบัตรภาพวิเคราะห์งานแสดงขั้นตอนการสวม และถอดรองเท้าบู๊ท และมีกล่องบันทึกเสียงเพื่อบอกกิจกรรมการทำกิจกรรมต่างๆตามนาฬิกาชีวิต เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสามารถเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) ได้ด้วยตนเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้น ข้าพเจ้าได้เห็นความสำคัญในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม และพัฒนาศักยภาพของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตามแนวการศึกษาอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ โดยข้าพเจ้าได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนกับคณะครูห้องเรียนวัยใส ๒ ผ่านกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) จึงจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียนเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำพูน เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสามารถดูแล ป้องกันตนเองเมื่อประสบอุทกภัยน้ำท่วมบ้าน และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่

ขอบเขตการดำเนินงาน

การวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว (Single subject design) แบบ AB มีขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา อายุ 8 ปี รับบริการที่ห้องเรียนวัยใส 2 ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำพูน จากการประเมินความสามารถพื้นฐานเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พบว่ามีเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 1 คน ที่ยังไม่สามารถดูแลตนเองในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) ได้ด้วยตนเอง เนื่องจากที่บ้านของเด็กประสบอุทกภัยน้ำท่วมบ้าน จึงทำให้การเดินเท้าค่อนข้างยากลำบาก และมีแมลงสัตว์ร้ายที่มาพร้อมกับหน้าฝนด้วย ซึ่งเด็กสามารถสวม และถอดรองเท้าบู๊ทได้โดยมีผู้ปกครองคอยช่วยเหลือ หรือจับมือให้ทำ โดยสอดคล้องตามความคาดหวังของผู้ปกครองจากการประชุมวางแผนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) จำนวน 1 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น/ ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่

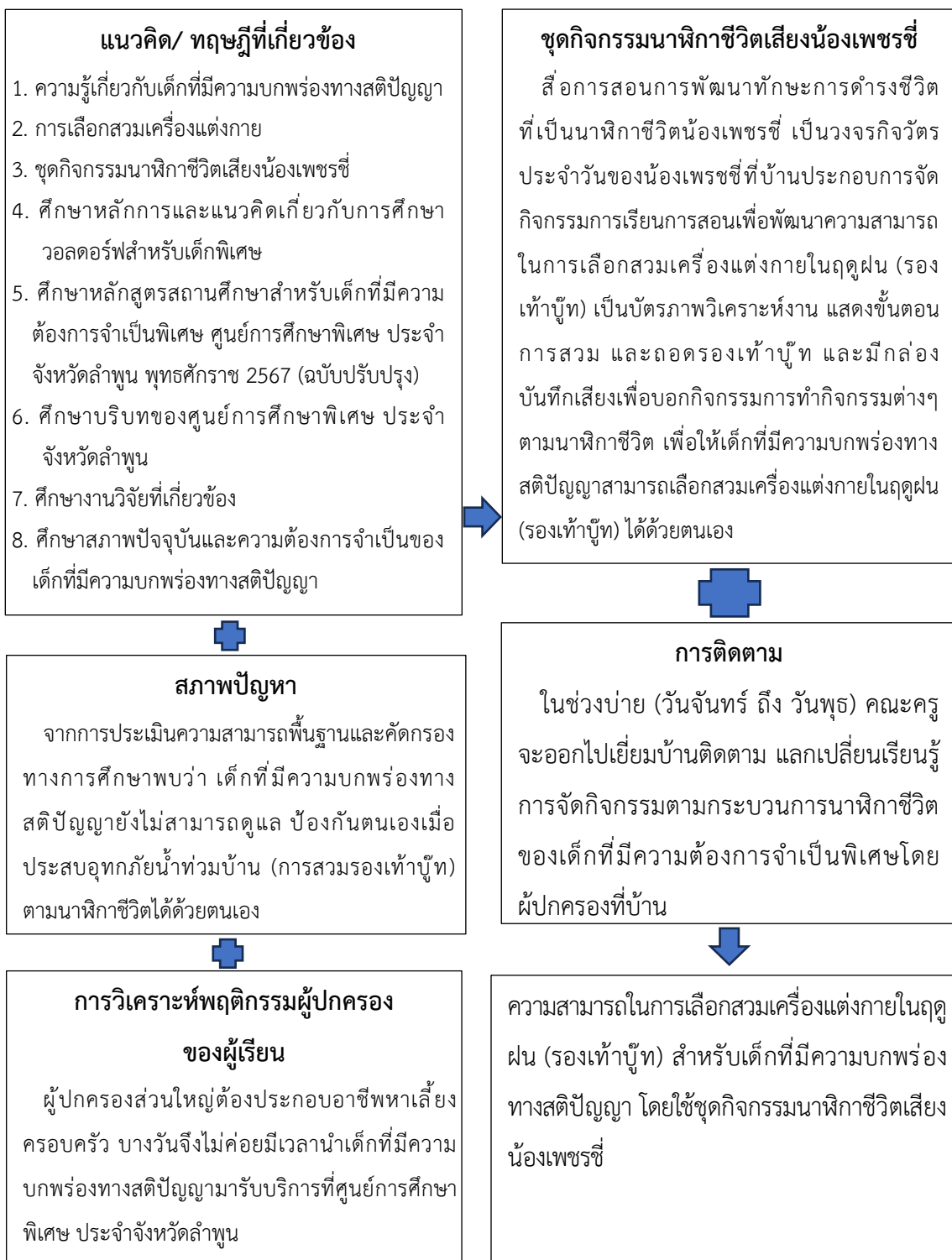
2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน

(รองเท้าบู๊ท)

3. ระยะเวลาในการศึกษา ปีการศึกษา 2567

กรอบแนวคิดในการพัฒนา

ข้าพเจ้าได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนกับคณะครูห้องเรียนวัยใส ๒ ผ่านกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) จึงจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียนเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำพูน เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสามารถดูแล ป้องกันตนเองเมื่อประสบอุทกภัยน้ำท่วมบ้าน และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมีกรอบแนวคิดในการพัฒนา ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการพัฒนาความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) หมายถึง ทักษะในการแสดงออกในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) ตามขั้นตอนการวิเคราะห์งานที่ประกอบด้วย การสวมรองเท้าบู๊ท ประกอบด้วย 1) ใช้มือหยิบรองเท้าบู๊ท จากที่เก็บรองเท้าบู๊ท 2) นั่งลง และ นำรองเท้าบู๊ทมาวางที่พื้น 3) ใช้มือจับ และ ยกเท้าข้างหนึ่งใส่เข้าไปในรองเท้าบู๊ท 4) ใช้มือจับ และ ยกเท้าอีกข้างใส่เข้าไปในรองเท้าบู๊ท และ 5) ยืนขึ้น เพื่อให้สวมรองเท้าบู๊ท พอดี และการถอดรองเท้าบู๊ท ประกอบด้วย 1) นั่งลง 2) ใช้มือจับ และ ดึงเท้าข้างหนึ่งออกจากรองเท้าบู๊ท 3) ใช้มือจับ และ ดึงเท้าอีกข้างหนึ่งออกจากรองเท้าบู๊ท 4) ใช้มือหยิบรองเท้าบู๊ท คว่ำลง 5) ใส่รองเท้าบู๊ทลงในเสาไม้ ที่เก็บรองเท้าบู๊ทที่ละข้าง โดยฝึกให้เด็กทำด้วยตนเองที่ละขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง และค่อยๆ ลดการช่วยเหลือลง เมื่อเด็กสามารถทำได้ด้วยตนเอง มีการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตพฤติกรรม และบันทึกลงในแบบบันทึกผลการเรียนรู้

2. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง เด็กที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่มีความจำกัดอย่างชัดเจนในการปฏิบัติตน (Functioning) ในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ คือ ความสามารถทางสติปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญรวมกับความจำกัดของทักษะการปรับตัวอีกอย่างน้อย 2 ทักษะจาก 10 ทักษะ ได้แก่ การสื่อความหมาย การดูแลตนเอง การดำรงชีวิตภายในบ้าน ทักษะทางสังคม/ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน การรู้จักดูแลควบคุมตนเอง การนำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวัน การทำงาน การใช้เวลาวางการรักษาสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย อายุ 8 ปี รับบริการที่ห้องเรียนวัยใส 2 ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำพูน ที่ยังไม่สามารถดูแลตนเองในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) ได้ด้วยตนเอง เนื่องจากที่บ้านของเด็กประสบอุทกภัยน้ำท่วมบ้าน จึงทำให้การเดินทางค่อนข้างยากลำบาก และมีแมลงสัตว์ร้ายที่มาพร้อมกับหน้าฝนด้วย ซึ่งเด็กสามารถสวม และถอดรองเท้าบู๊ทได้โดยมีผู้ปกครองคอยช่วยเหลือ หรือจับมือให้ทำ โดยสอดคล้องตามความคาดหวังของผู้ปกครองจากการประชุมวางแผนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) จำนวน 1 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

3. ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสี่ยงน้องเพชรซี หมายถึง เป็นวงจรรูปภาพที่แสดงขั้นตอนการทำกิจวัตรประจำวันของน้องเพชรซี ขณะอยู่ที่บ้าน ตั้งแต่ตื่นนอน ล้างหน้าแปรงฟัน

การรับประทานอาหารเช้า การเลือกสวมเครื่องแต่งกาย การช่วยทำความสะอาดบ้าน การรับประทานอาหารกลางวัน การช่วยทำความสะอาดบ้าน การฝึกถือส้อม/ การฝึกเขียนชื่อตามรอยประ การออมเงิน โดยมีบัตรภาพขั้นตอนการวิเคราะห์งาน ในการสวมรองเท้าบู๊ท และ การถอดรองเท้าบู๊ท และปุ่มกดอัตโนมัติของน้องเพชรซี่ เพื่อแจ้งกิจกรรมต่างๆ ในนาฬิกาชีวิต ซึ่งสอดคล้องตามความคาดหวังของผู้ปกครองจากการประชุมวางแผนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ที่มีความประสงค์อยากเปลี่ยนผ่าน และส่งต่อเด็กไปยังโรงเรียนเรียนรวมใกล้บ้าน

ประโยชน์

จากการวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะได้รับประโยชน์ คือ

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้รับการพัฒนาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท)
2. ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีประสิทธิผลของคณะครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน
3. ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการสร้างองค์ความรู้ใหม่และพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาแก่ครูการศึกษาพิเศษของสถานศึกษาทั้งในและนอกสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษต่อไป

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง บุคคลที่มีความจำกัดอย่างชัดเจนในการปฏิบัติตน (Functioning) ในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ คือ ความสามารถทางสติปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยอย่างน้อยสามค่า รวมกับความจำกัดของทักษะการปรับตัวอีกอย่างน้อย 2 ทักษะ จาก 10 ทักษะ ได้แก่ การสื่อความหมาย การดูแลตนเอง การดำรงชีวิตภายในบ้าน ทักษะทางสังคม/ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน การรู้จักดูแลควบคุมตนเอง การนำความรู้มาใช้

ในชีวิตประจำวัน การทำงาน การใช้เวลาว่าง การรักษาสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย ทั้งนี้ได้แสดงอาการดังกล่าวก่อนอายุ 18 ปี (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มักมีข้อจำกัดในการปฏิบัติตน ที่เป็นความผิดปกติของพัฒนาการด้านสติปัญญา ทำให้ความสามารถทางปัญญาทั่วไปบกพร่อง (การทำความเข้าใจข้อมูล การเรียนรู้และการใช้ทักษะใหม่ ๆ) มีข้อจำกัดของการใช้ความคิด การเข้าใจแนวคิดที่ซับซ้อน การสรุปความคิดรวบยอด การใช้เหตุผล การแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการเรียนรู้จากประสบการณ์ ส่งผลให้มีปัญหาการปรับตัวในการดำรงชีวิตประจำวัน สถาบันราชานุกูล (2566) ซึ่งการดูแลตนเองในการดำรงชีวิตภายในบ้าน เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตมนุษย์ที่จำเป็นของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษต่อไป

2. การเลือกสวมเครื่องแต่งกาย

การเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) เป็นการฝึกการดูแล ป้องกันแมลง สัตว์ร้ายที่มาพร้อมกับหน้าฝน เมื่อประสบอุทกภัยน้ำท่วมที่บ้าน และเพื่อป้องกันเชื้อโรคต่างๆ และเป็นพื้นฐานในการดูแลตนเอง ในการดำรงชีวิตในบ้าน เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตมนุษย์ที่จำเป็นของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษต่อไป

ซึ่งเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีข้อจำกัดในการปฏิบัติตน ที่เป็นความผิดปกติของพัฒนาการด้านสติปัญญา ทำให้ความสามารถทางปัญญาทั่วไปบกพร่อง ส่งผลให้มีปัญหาการปรับตัวในการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งจากการประเมินความสามารถพื้นฐานเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษพบว่า มีเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 1 คน ที่ยังไม่สามารถดูแลตนเองในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) ได้ด้วยตนเอง เนื่องจากที่บ้านของเด็กประสบอุทกภัยน้ำท่วมบ้าน จึงทำให้การเดินทางเท้าค่อนข้างยากลำบาก และมีแมลงสัตว์ร้ายที่มาพร้อมกับหน้าฝนด้วย ซึ่งเด็กสามารถสวม และถอดรองเท้าบู๊ทได้โดยมีผู้ปกครองคอยช่วยเหลือ หรือจับมือให้ทำ โดยสอดคล้องตามความคาดหวังของผู้ปกครองจากการประชุมวางแผนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

จากการศึกษาวิทยานิพนธ์ของ ดลฤดี มาแก้ว (2566) ที่ได้ศึกษา การใช้การสอนงานรูปแบบ โกรว์ และการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับมารดา เพื่อลดการกระตุ้นเตือนในการริเริ่มกิจวัตรประจำวันของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการสอนงานรูปแบบ โกรว์ และการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับมารดา มี 5 ขั้นตอน คือ การสร้างสัมพันธภาพพร้อมกับการตั้งเป้าหมาย การวิเคราะห์สภาพที่สนับสนุนการเกิดปัญหาร่วมกัน การเลือกวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

การจัดทำแผนและฝึกปฏิบัติการสอนตามแผน และการประเมินผลร่วมกัน 2) การลดการกระตุ้นเตือนของ มารดาต่อการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่ พบว่า มารดา สามารถลดพฤติกรรมกระตุ้นเตือนได้ทุกกิจกรรม 3) ความสามารถในการริเริ่มปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่ พบว่า กรณีศึกษาสามารถริเริ่มปฏิบัติกิจวัตร ประจำวันได้ด้วยตนเองทุกกิจกรรม

ซึ่งเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ควรได้รับการสอนจากสิ่งที่ใกล้ตัวไปหาสิ่งที่ไกลตัว สอนจากสิ่งที่ย่างไปหาสิ่งที่ยาก สอนง่าย ช้าทวนเป็นประจำ รวมถึงการใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม และจะเรียนรู้ได้รู้ดีจากการปฏิบัติจริงโดยการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นบัตรภาพขั้นตอนการวิเคราะห์งาน ที่ประกอบด้วย การสวมรองเท้าบู๊ท ประกอบด้วย 1) ใช้มือหยิบรองเท้าบู๊ท จากที่เก็บรองเท้าบู๊ท 2) นั่งลง และ นำรองเท้าบู๊ทมาวางที่พื้น 3) ใช้มือจับ และ ยกเท้าข้างหนึ่งใส่เข้าไปในรองเท้าบู๊ท 4) ใช้มือจับ และ ยกเท้า อีกข้างใส่เข้าไปในรองเท้าบู๊ท และ 5) ยืนขึ้น เพื่อให้สวมรองเท้าบู๊ท พอดี และ การถอดรองเท้าบู๊ท ประกอบด้วย 1) นั่งลง 2) ใช้มือจับ และ ดึงเท้าข้างหนึ่งออกจากรองเท้าบู๊ท 3) ใช้มือจับ และ ดึงเท้าอีก ข้างหนึ่งออกจากรองเท้าบู๊ท 4) ใช้มือหยิบรองเท้าบู๊ท คว่ำลง 5) ใส่รองเท้าบู๊ทลงในเสาไม้ ที่เก็บรองเท้า บู๊ทที่ละข้าง โดยฝึกให้เด็กทำด้วยตนเองทีละขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง และค่อยๆ ลดการช่วยเหลือลง เมื่อเด็กสามารถทำได้ด้วยตนเอง

3. ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี

นาฬิกา หมายถึง เครื่องบอกเวลาชีวิต ส่วน ชีวิต หมายถึง ความเป็น, ตรงข้ามกับ ความตาย ราชบัณฑิตยสถาน (2554) ซึ่ง นาฬิกาชีวิต (Body Clock) คือ วงจรของระบบการทำงานในร่างกายมนุษย์ ที่มีหน้าที่ในการควบคุมการทำงานของระบบต่าง ๆ ในร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นการตื่นนอน การนอนหลับ หรือการหลั่งฮอร์โมน แม้แต่การแปรเปลี่ยนของอุณหภูมิในร่างกาย ระบบนาฬิกาชีวิตภายในร่างกายจะ ถูกควบคุมด้วยกลุ่มเซลล์ที่มีชื่อว่า นิวเคลียสซูพราไคแอสมาติก (Suprachiasmatic Nucleus: SCN) ที่อยู่ในสมองส่วนไฮโปทาลามัส (Hypothalamus) ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมการทำงานของยีนเวลา (Clock Genes) สัญญาณที่ถูกส่งออกมาจากกลุ่มเซลล์นี้มีชื่อว่าสัญญาณเอสซีเอ็น อันเกิดจากตอบสนอง ต่อสัญญาณของแสงหรือความมืด ที่ส่งต่อมาจากระบบประสาทของดวงตา สัญญาณแสงถูกส่งเข้ามา

กลุ่มเซลล์นี้ก็แปรสัญญาณที่ได้รับเป็นสัญญาณดังกล่าว และส่งไปยังส่วนต่างๆของสมองที่ควบคุมการทำงานของระบบต่างๆ อาทิ ระบบฮอร์โมน ระบบควบคุมอุณหภูมิในร่างกาย และระบบการทำงานของร่างกายอื่นๆ เป็นต้น กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2566) และนาฬิกาชีวิต หมายถึงแผนภาพแสดงกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามกิจวัตรประจำวันของเด็กพิเศษและครอบครัว สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล อัมรินทร์ พันธุ์วิล (2561) สำหรับชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่ เป็นวงจรกิจวัตรประจำวันของน้องเพชรซี่ที่บ้านประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) เป็นบัตรภาพแสดงขั้นตอนการวิเคราะห์งานขั้นตอนการสวมและถอดรองเท้าบู๊ท และปุ่มกดอัดเสียงของน้องเพชรซี่เพื่อแจ้งกิจกรรมต่างๆ ในนาฬิกาชีวิต เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสามารถสวมและถอดรองเท้าบู๊ทได้ด้วยตนเองเมื่อที่บ้านประสบอุทกภัยน้ำท่วม

ผู้วิจัยจึงได้สอบถามข้อมูลกิจวัตรประจำวันของเด็กจากผู้ปกครอง และได้ร่วมกันผลิตชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่ ที่เป็นวงจรรูปภาพที่แสดงขั้นตอนการทำกิจวัตรประจำวันของน้องเพชรซี่ขณะอยู่ที่บ้าน ตั้งแต่ตื่นนอน ล้างหน้าแปรงฟัน การรับประทานอาหารเช้า การเลือกสวมเครื่องแต่งกาย การช่วยทำความสะอาดบ้าน การรับประทานอาหารกลางวัน การช่วยทำความสะอาดบ้าน การฝึกถือช้อน/ การฝึกเขียนชื่อตามรอยประ การออมเงิน โดยมีบัตรภาพขั้นตอนการวิเคราะห์งานในการสวมรองเท้าบู๊ท และ การถอดรองเท้าบู๊ท และปุ่มกดอัดเสียงของน้องเพชรซี่ เพื่อแจ้งกิจกรรมต่างๆ ในนาฬิกาชีวิต ซึ่งสอดคล้องตามความคาดหวังของผู้ปกครองจากการประชุมวางแผนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ที่มีความประสงค์อยากเปลี่ยนผ่าน และส่งต่อเด็กไปยังโรงเรียนเรียนรวมใกล้บ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองมีดังนี้

1. ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่
2. แบบบันทึกผลการเรียนรู้

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือมีขั้นตอน ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่ ผู้วิจัยทำการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1.1 ศึกษาทฤษฎี และเทคนิควิธีการสร้างชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่

จากหลักสูตรสถานศึกษาการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษา

พิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน พุทธศักราช 2567 (ฉบับปรับปรุง) กอรปกับความคาดหวังของผู้ปกครอง จากการร่วมประชุมวางแผนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ที่มีความประสงค์ ยากเปลี่ยนผ่าน และส่งต่อเด็กไปยังโรงเรียนเรียนรวมใกล้บ้าน ซึ่งนำมาบูรณาการเป็นกิจกรรมต่างๆ มีการวางแผนเป้าหมายระยะยาว 1 ปีร่วมกัน ได้แก่

- พัฒนาการด้านร่างกาย คือ ภายในวันที่วันที่ 31 มีนาคม 2568 เด็กหญิงพีรชยา เป็งวรรณ สามารถดูแลสุขภาพช่องปากและฟัน โดยการแปรงฟันได้ด้วยตนเองตามนาฬิกาชีวิตของ น้องเพชรซี่

- พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ คือ ภายในวันที่วันที่ 31 มีนาคม 2568 เด็กหญิง พีรชยา เป็งวรรณ สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ (กิจกรรมที่บ้าน) ตามนาฬิกาชีวิตของ น้องเพชรซี่

- พัฒนาการด้านสังคม คือ ภายในวันที่วันที่ 31 มีนาคม 2568 เด็กหญิงพีรชยา เป็งวรรณ สามารถใช้และทำความสะอาดหลังใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเองตามนาฬิกาชีวิตของ น้องเพชรซี่

- พัฒนาการด้านสติปัญญา คือ ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2568 เด็กหญิงพีรชยา เป็งวรรณ สามารถเขียนตัวอักษรชื่อของตนเองตามรอยประ ตามนาฬิกาของน้องเพชรซี่ได้

- ด้านทักษะที่จำเป็นเฉพาะความพิการ คือ ภายในวันที่วันที่ 31 มีนาคม 2568 เด็กหญิงพีรชยา เป็งวรรณ สามารถดูแลตนเองและความปลอดภัยในชีวิตประจำวันตามนาฬิกาชีวิตของ น้องเพชรซี่ได้

1.2 กำหนดเนื้อหากิจกรรมการใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่ โดยการสอบถามข้อมูลกิจวัตรประจำวันของน้องเพชรซี่จากผู้ปกครอง กอรปกับความคาดหวังของผู้ปกครองจากการร่วมประชุมวางแผนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ที่มีความประสงค์อยากเปลี่ยนผ่าน และส่งต่อเด็กไปยังโรงเรียนเรียนรวมใกล้บ้าน ซึ่งนำมาบูรณาการเป็นกิจกรรมต่างๆ ในชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่ ในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนที่บ้าน เมื่อไม่ได้มารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน (วันหยุดราชการ) เพื่อพัฒนาความสามารถ ในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าน้ำบูท) ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งขึ้นอยู่กับ ลักษณะความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อนำมาสร้างชุดกิจกรรม นาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่ และศึกษาวิทยานิพนธ์ของ ดลฤดี มาแก้ว (2566) ที่ได้ศึกษา การใช้การสอน งานรูปแบบโครง และการเล่นที่เสียงสำหรับมารดา เพื่อลดการกระตุ้นเตือนในการริเริ่มกิจวัตรประจำวัน

ของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการสอนงานรูปแบบ โกรว์ และการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับมารดา มี 5 ขั้นตอน คือ การสร้างสัมพันธภาพพร้อมกับการตั้งเป้าหมาย การวิเคราะห์สภาพที่สนับสนุนการเกิดปัญหาร่วมกัน การเลือกวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน การจัดทำแผนและฝึกปฏิบัติการสอนตามแผน และการประเมินผลร่วมกัน 2) การลดการกระตุ้นเตือนของ มารดาต่อการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่ พบว่า มารดา สามารถลดพฤติกรรมกระตุ้นเตือนได้ทุกกิจกรรม 3) ความสามารถในการริเริ่มปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่ พบว่า กรณีศึกษาสามารถริเริ่มปฏิบัติกิจวัตร ประจำวันได้ด้วยตนเองทุกกิจกรรม

1.3 ผู้ปกครอง และครู ร่วมดำเนินการจัดทำชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี เพื่อพัฒนาความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) ของเด็กที่มีความบกพร่อง ทางสติปัญญา โดยร่วมกันถ่ายภาพขั้นตอนการวิเคราะห์งาน ที่ประกอบด้วย การสวมรองเท้าบู๊ท ประกอบด้วย 1) ใช้มือหยิบรองเท้าบู๊ท จากที่เก็บรองเท้าบู๊ท 2) นั่งลง และ นำรองเท้าบู๊ทมาวางที่พื้น 3) ใช้มือจับ และ ยกเท้าข้างหนึ่งใส่เข้าไปในรองเท้าบู๊ท 4) ใช้มือจับ และ ยกเท้าอีกข้างใส่เข้าไปในรองเท้า บู๊ท และ 5) ยืนขึ้น เพื่อให้สวมรองเท้าบู๊ท พอดี และ การถอดรองเท้าบู๊ท ประกอบด้วย 1) นั่งลง 2) ใช้มือจับ และ ดึงเท้าข้างหนึ่งออกจากรองเท้าบู๊ท 3) ใช้มือจับ และ ดึงเท้าอีกข้างหนึ่งออกจากรองเท้า บู๊ท 4) ใช้มือหยิบรองเท้าบู๊ท คว่ำลง 5) ใส่รองเท้าบู๊ทลงในเสาไม้ ที่เก็บรองเท้าบู๊ทที่ละข้าง และผู้เรียน บันทึกลงเสียงลงในกล่องอัดเสียง เพื่อكدแจ้งเตือนในการทำกิจกรรมต่างๆ ตามนาฬิกาชีวิตของน้องเพชรซี

1.4 นำชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี เพื่อพัฒนาความสามารถในการเลือก สวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาพิเศษเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา ประกอบด้วย

- 1) นางธรรมพร มณีกุล ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ
- 2) นายกฤษดาภรณ์ วงศ์ศรีใส ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ
- 3) นางสาวจรรย์ญา คำบุรี ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ

1.5 นำชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี เพื่อพัฒนาความสามารถ ในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ได้ปรับปรุง ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีปัญหาความสามารถ

ในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบูท) ลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง โดยสังเกต ความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบูท) โดยใช้นาฬิกาชีวิตของน้องบุ่มบุ่ม ความยากง่ายของกิจกรรมความเหมาะสมของกิจกรรม ความเหมาะสมของระยะเวลาในแต่ละกิจกรรม แล้วนำผลการทดลองมาวิเคราะห์ และปรับปรุงแก้ไขต่อไป

1.6 นำชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบูท) ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามาปรับปรุงให้เหมาะสม เพื่อใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบบันทึกผลการเรียนรู้

2.1 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็น พิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน พุทธศักราช 2567 (ฉบับปรับปรุง)

2.2 ประเมินความสามารถพื้นฐานเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดย ครูการศึกษาพิเศษ และนักสหวิชาชีพ

2.3 ร่วมประชุมผู้ปกครองเด็ก ครูการศึกษาพิเศษ และนักสหวิชาชีพ เพื่อวางแผน การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ร่วมกันตามความคาดหวังของผู้ปกครอง และลงนาม หลังแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และจัดทำรายงานการประชุมดังกล่าว

2.4 กำหนดเนื้อหาของการเขียนแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ซึ่งพิจารณาจาก ความเหมาะสมกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ควรเป็นกิจกรรมที่มีการวิเคราะห์งานขั้นตอน เริ่มต้นด้วยกิจกรรมง่ายๆ ที่ใช้เวลาไม่นาน แล้วค่อยเพิ่มความซับซ้อนของกิจกรรมทีละน้อย ตามข้อมูล กิจวัตรประจำวันของน้องเพชรซี่ที่สอบถามจากผู้ปกครอง

2.5 เขียนแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ซึ่งได้คัดเลือกกิจกรรมที่มีความเหมาะสม สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

2.6 จัดทำแบบบันทึกผลการเรียนรู้

การดำเนินการวิจัย และการเก็บข้อมูล

หลังจากได้เครื่องมือ คือ ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่ และแบบบันทึกผล การเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. วิธีการประเมินความสามารถพื้นฐาน

ผู้วิจัยดำเนินการสังเกต และประเมินความสามารถพื้นฐาน จำนวน 5 วัน

2. วิธีการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพัฒนาความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบูท) ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี ร่วมกับผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองได้นำเทคนิคการสอนกลับไปพัฒนาศักยภาพผู้เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยผู้วิจัยดำเนินการสังเกต และประเมินความสามารถพื้นฐาน จำนวน 5 วัน และสังเกต และบันทึกพฤติกรรมหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กอย่างต่อเนื่อง จำนวนประมาณ 3 สัปดาห์ โดยมีเกณฑ์ระดับคุณภาพดังนี้

- 5 หมายถึง ทำได้ด้วยตนเอง
- 4 หมายถึง ทำได้โดยการช่วยเหลือทางวาจา
- 3 หมายถึง ทำได้โดยการช่วยเหลือทางวาจา และท่าทางหรือท่าแบบอย่างพฤติกรรมให้ดู
- 2 หมายถึง ทำได้โดยการช่วยเหลือทางวาจา และกระตุ้นทางกายเล็กน้อย
- 1 หมายถึง ทำได้โดยการช่วยเหลือทางวาจาและกระตุ้นทางกายโดยจับให้ทำ

นอกจากนี้ครูมีการออกนิเทศ ติดตาม การจัดกิจกรรมตามกระบวนการนาฬิกาชีวิต โดยผู้ปกครองที่บ้าน เป็นประจำทุกเดือน เพื่อติดตามการจัดกิจกรรมตามกระบวนการนาฬิกาชีวิตของผู้ปกครอง พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคนิค วิธีการในการปรับพฤติกรรมผู้เรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนที่บ้านโดยผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ และมีการบันทึกการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในแบบนิเทศ ติดตาม การจัดกิจกรรมตามกระบวนการนาฬิกาชีวิต ประจำเดือนทุกๆ เดือนด้วย รวมทั้งมีการสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อนำมาปรับปรุง/ พัฒนานวัตกรรมหรือสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้เรียนต่อไป

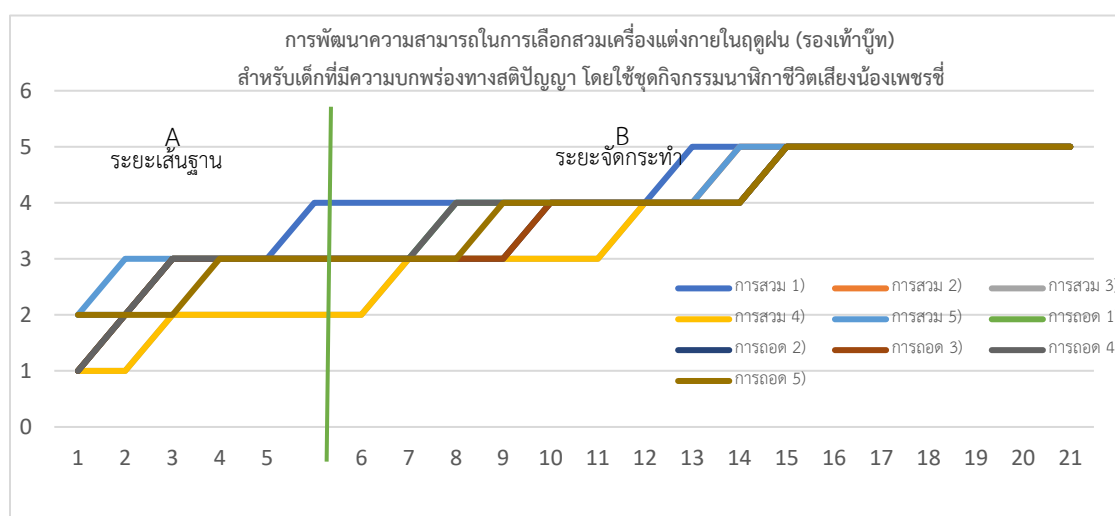
และครูมีการสรุป รายงานผลการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในสมุดรายงานผลพัฒนาการผู้เรียนในทุกภาคเรียนให้ผู้ปกครองรับทราบ และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนร่วมกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

นำเสนอข้อมูลโดยตาราง กราฟเส้น ร้อยละ และการพรรณนา เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) ด้วยตัวเอง สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่

ภาพที่ 2 แสดงความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อน และหลังการใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่

ภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่า

ระยะเส้นฐาน (A) เด็กมีความสามารถในการเรียนรู้จากกิจกรรมการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) โดยสามารถทำกิจกรรมการสวมรองเท้าบู๊ท ในขั้นตอนที่ 1) ใช้มือหยิบรองเท้าบู๊ท จากที่เก็บรองเท้าบู๊ท ขั้นตอนที่ 2) นั่งลง และ นำรองเท้าบู๊ทมาวางที่พื้น และขั้นตอนที่ 5) ยืนขึ้น เพื่อให้สวมรองเท้าบู๊ทพอดีได้ในระดับคุณภาพ 3 หมายถึง ทำได้โดยการช่วยเหลือทางวาจา และท่าทางหรือทำแบบอย่างพฤติกรรมให้ดู และขั้นตอนที่ 3) ใช้มือจับ และ ยกเท้าข้างหนึ่งใส่เข้าไปในรองเท้าบู๊ท และขั้นตอนที่ 4) ใช้มือจับ และ ยกเท้าอีกข้างใส่เข้าไปในรองเท้า

บู้ทได้ในระดับคุณภาพ 2 หมายถึง ทำได้โดยการช่วยเหลือทางวาจา และกระตุ้นทางกายเล็กน้อย และสามารถทำกิจกรรมการถอดรองเท้าบู้ท ในขั้นตอนที่ 1) นั่งลง ขั้นตอนที่ 2) ใช้มือจับ และ ดึงเท้าข้างหนึ่ง ออกจากรองเท้าบู้ท ขั้นตอนที่ 3) ใช้มือจับ และ ดึงเท้าอีกข้างหนึ่งออกจากรองเท้าบู้ท และขั้นตอนที่ 4) ใช้มือหยิบรองเท้าบู้ท คว่ำลงได้ในระดับคุณภาพ 3 หมายถึง ทำได้โดยการช่วยเหลือทางวาจา และท่าทาง หรือทำแบบอย่างพฤติกรรมให้ดู และขั้นตอนที่ 5) ใส่รองเท้าบู้ทลงในเสาไม้ ที่เก็บรองเท้าบู้ทที่ละข้างได้ ในระดับคุณภาพ 2 หมายถึง ทำได้โดยการช่วยเหลือทางวาจา และกระตุ้นทางกายเล็กน้อยในการประเมิน ความสามารถพื้นฐาน

ระยะจัดกระทำ (B) เมื่อผู้วิจัยเริ่มสอนโดยการใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี อย่างต่อเนื่อง หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการพัฒนาความสามารถในการเลือกสวมเครื่อง แต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู้ท) ทำให้เด็กสามารถสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (การสวม และการถอดรองเท้า บู้ท) ได้ด้วยตนเอง ทั้งสิ้นจำนวน 10 กิจกรรม ได้แก่ การสวมรองเท้าบู้ทคือขั้นตอนที่ 1) ใช้มือหยิบรองเท้าบู้ท จากที่เก็บรองเท้าบู้ท ขั้นตอนที่ 2) นั่งลง และ นำรองเท้าบู้ทมาวางที่พื้น ขั้นตอนที่ 3) ใช้มือจับ และ ยกเท้า ข้างหนึ่งใส่เข้าไปในรองเท้าบู้ท ขั้นตอนที่ 4) ใช้มือจับ และ ยกเท้าอีกข้างใส่เข้าไปในรองเท้าบู้ท และขั้นตอน ที่ 5) ยืนขึ้น เพื่อให้สวมรองเท้าบู้ท พอดี และการถอดรองเท้าบู้ทคือขั้นตอนที่ 1) นั่งลง ขั้นตอนที่ 2) ใช้มือจับ และ ดึงเท้าข้างหนึ่งออกจากรองเท้าบู้ท ขั้นตอนที่ 3) ใช้มือจับ และ ดึงเท้าอีกข้างหนึ่งออกจาก รองเท้าบู้ท ขั้นตอนที่ 4) ใช้มือหยิบรองเท้าบู้ท คว่ำลง และขั้นตอนที่ 5) ใส่รองเท้าบู้ทลงในเสาไม้ ที่เก็บรองเท้าบู้ทที่ละข้างได้ด้วยตนเอง ซึ่งอยู่ในระดับคุณภาพ 5 ซึ่งมีผลการเปรียบเทียบความสามารถ ในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู้ท) ด้วยตัวเอง สำหรับเด็กที่มีความบกพร่อง ทางสติปัญญา ก่อน และหลังใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซีเพิ่มขึ้น

สรุปผลการดำเนินงาน

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู้ท) สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี เพิ่มขึ้น ซึ่งเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู้ท) ได้ด้วยตนเอง

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิทยานิพนธ์ของ ดลฤดี มาแก้ว (2566) ที่ได้ศึกษา การใช้การสอนงานรูปแบบ โกรว์ และการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับมารดา เพื่อลดการกระตุ้นเตือนในการริเริ่มกิจวัตรประจำวันของ บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการสอนงานรูปแบบโกรว์ และการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับมารดา มี 5 ขั้นตอน คือ การสร้างสัมพันธภาพร่วมกับการตั้งเป้าหมาย การวิเคราะห์สภาพที่สนับสนุนการเกิดปัญหาร่วมกัน การเลือกวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน การจัดทำแผนและฝึกปฏิบัติการสอนตามแผน และการประเมินผลร่วมกัน 2) การลดการกระตุ้นเตือนของ มารดาต่อการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่ พบว่า มารดา สามารถลดพฤติกรรมกระตุ้นเตือนได้ทุกกิจกรรม 3) ความสามารถในการริเริ่มปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัยผู้ใหญ่ พบว่า กรณีศึกษาสามารถริเริ่มปฏิบัติกิจวัตร ประจำวันได้ด้วยตนเองทุกกิจกรรม

ผู้วิจัยพบว่า การพัฒนาความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบูท) สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิต เสียงน่องเพชรซี่ ทำให้เด็กสามารถเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบูท) ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้วิจัยได้มีการใช้เทคนิคการสอนตามแนวทางการศึกษาอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ การสอนแบบ 3R (การสอนซ้ำ ย้ำ ทวน) การสอนเชิงพฤติกรรม ที่ประกอบด้วยเหตุการณ์ที่เกิดก่อนหน้าและ สภาพสถานการณ์ (Antecedents and Setting conditions) การวางแผนการสอนเฉพาะบุคคล การประเมินรางวัลและการให้รางวัล การกระตุ้นเตือน การวิเคราะห์งาน การตะล่อมกลุ่มเกลลา (Shaping) และการเลียนแบบ การสอนในสถานการณ์ธรรมชาติ / สถานการณ์จริง การใช้สื่อทางสายตา/ PECS และประยุกต์ใช้โปรแกรม TEACCH ตามชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน่องเพชรซี่ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ทั้งที่ผู้เรียนมารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน และ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ปกครอง เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กที่บ้าน รวมทั้งมีการนิเทศ กำกับติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามนาฬิกาชีวิตที่บ้านต่อเนื่อง และมีการจัดประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ในกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ร่วมกับคณะครู และ นำเสนอผลงานวิจัยในชั้นเรียนของหน่วยงานราชการทั้งในและนอกสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

เพื่อเผยแพร่เทคนิค วิธีการ นวัตกรรมในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษแก่คณะครู บุคลากรทางการศึกษาเมื่อมีโอกาสเสมอ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการดำรงชีวิตในทักษะอื่นๆ แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงให้มีความหลากหลาย
2. ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบูท) โดยใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนแต่ละบุคคล

องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินตามรูปแบบหรือแนวทางการพัฒนานวัตกรรม การศึกษา

3.1 ผลที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษา

1. ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน มีสารสนเทศของงานวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยคณะครูมีการจัดเก็บเอกสารงานวิจัยในชั้นเรียน และนวัตกรรมในระดับสถานศึกษา อีกทั้งคณะครูมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งสามารถนำเทคนิค วิธีการ นวัตกรรมจากงานวิจัยในชั้นเรียนไปประยุกต์ใช้กับเด็กที่ได้รับมอบหมายได้

2. มีการดำเนินการบริหารจัดการของสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ นิเทศ ติดตาม และ ประเมินผลอย่างเป็นระบบ

ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ได้มีการมอบหมายให้คณะครูออกนิเทศ ติดตาม การจัดกิจกรรมตามกระบวนการนาฬิกาชีวิตโดยผู้ปกครองที่บ้าน เป็นประจำทุกเดือน เพื่อติดตามการจัดกิจกรรมตามกระบวนการนาฬิกาชีวิตของผู้ปกครอง พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคนิค วิธีการในการปรับพฤติกรรมผู้เรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนที่บ้านโดยผู้ปกครอง อย่างสม่ำเสมอ และมีการบันทึกการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในแบบนิเทศ ติดตาม การจัดกิจกรรม

ตามกระบวนการนาฬิกาชีวิต รายงานผู้บริหารทราบเป็นประจำเดือนทุกๆ เดือนด้วย รวมทั้งมีการสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อนำมาปรับปรุง/พัฒนานวัตกรรมหรือสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้เรียนต่อไป

3. การมีเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ผู้บริหารของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน มีการส่งเสริม สนับสนุนให้คณะครูจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันผ่านกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ในทุกๆวันศุกร์ เพื่อให้คณะครู บุคลากรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคนิค วิธีการปรับพฤติกรรมต่างๆ ทำให้คณะครู บุคลากรได้รับความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานจัดทำวิจัยในชั้นเรียน รวมทั้งจะได้นำความรู้ที่ได้รับไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคนิค วิธีการปรับพฤติกรรมต่างๆ แก่ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามที่ได้ร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การพัฒนาศักยภาพผู้เรียนร่วมกัน นอกจากนี้ข้าพเจ้าได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ในการพัฒนาศักยภาพ และการปรับพฤติกรรมของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กับคณะครูโรงเรียนเรียนรวมผ่าน Application Line และได้รับโอกาสเชิญไปเป็นวิทยากรแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการศึกษาพิเศษกับคณะครูโรงเรียนเรียนรวมในจังหวัดลำพูน โดยได้มีการแนะนำการใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนด้วย

4. การยอมรับที่มีต่อสถานศึกษา

ผู้บริหารของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน มีการส่งเสริม สนับสนุนให้คณะครูจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยคณะครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานวิจัยในชั้นเรียนผ่านกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ในทุกๆวันศุกร์ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ คิดค้น และพัฒนานวัตกรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และแก้ไขพฤติกรรมของผู้เรียน โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการช่วยให้ข้อมูล ผลิตสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และผู้เรียนให้ความร่วมมือในการเรียนเป็นอย่างดี รวมทั้งผู้ปกครองได้รับการนิเทศ ติดตาม การจัดกิจกรรมตามกระบวนการนาฬิกาชีวิตที่บ้าน เป็นประจำทุกเดือน เพื่อติดตามการจัดกิจกรรมตามกระบวนการนาฬิกาชีวิตของผู้ปกครอง พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคนิค วิธีการในการปรับพฤติกรรมผู้เรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนที่บ้านโดยผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง

3.2 ผลที่เกิดกับครูผู้สอน

5. การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ข้าพเจ้ามีการคัดกรองประเภทความพิการของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อให้บริการทางการศึกษาตามแบบคัดกรองของกระทรวงศึกษาธิการ ประเมินความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนในแบบประเมินความสามารถพื้นฐานตามหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน พุทธศักราช 2567 (ฉบับปรับปรุง) โดยการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน และสอบถามข้อมูลจากผู้ปกครอง แล้วร่วมประชุมวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ร่วมกับผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนร่วมกันในระยะเวลา 1 ปีการศึกษา และสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครอง เพื่อออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) มีการบันทึกผลการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนหลังจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งที่ผู้เรียนมารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ปกครอง เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กที่บ้าน รวมทั้งมีการนิเทศกำกับติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามนาฬิกาชีวิตที่บ้านต่อเนื่อง และรายงานผลการพัฒนาศักยภาพแก่ผู้บริหาร และผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน

6. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อ

ข้าพเจ้ามีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) โดยการใช้เทคนิคการสอนตามแนวทางการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ การสอนแบบ 3R (การสอนซ้ำ ย้ำ ทวน) การสอนเชิงพฤติกรรม ที่ประกอบด้วย เหตุการณ์ที่เกิดก่อนหน้าและสภาพสถานการณ์ (Antecedents and Setting conditions) การวางแผนการสอนเฉพาะบุคคล การประเมินรางวัลและการให้รางวัล การกระตุ้นเตือน การวิเคราะห์งาน การตะล่อม กล่อมเกล่า (Shaping) และการเลียนแบบ การสอนในสถานการณ์ธรรมชาติ / สถานการณ์จริง การใช้สื่อทางสายตา/ PECS และประยุกต์ใช้โปรแกรม TEACCH ตามชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน่องเพชรซี่ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ทั้งที่ผู้เรียนมารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ปกครอง เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กที่บ้าน รวมทั้งมีการนิเทศกำกับติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามนาฬิกาชีวิตที่บ้านต่อเนื่อง โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด โดยมีครู หรือผู้ปกครองคอยกระตุ้น / ช่วยเหลือ และลดการช่วยเหลือลงเมื่อผู้เรียนสามารถทำได้ ครูแสดงการชื่นชม และปรบมือ เป็นกำลังใจ

ให้เมื่อผู้เรียนสามารถทำได้ โดยผู้ปกครอง และครู ช่วยกันผลิตสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่มีความหลากหลายให้ผู้เรียนได้รับความรู้จากการเรียนรู้ตามหน่วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ตามแนวทางการศึกษาตลอดชีพสำหรับเด็กพิเศษ โดยมีผู้บริหารนิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนแบบกัลยาณมิตร เพื่อให้ครูได้รับการพัฒนาความสามารถในการสอน และนำผลการจัดการเรียนรู้ ไปปรับปรุง และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องต่อไป

7. การพัฒนาสื่อการเรียนรู้

ข้าพเจ้ามีการร่วมประชุมการออกแบบหน่วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กับคณะครู บุคลากร เพื่อพัฒนาสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความต้องการ จำเป็นพิเศษของผู้เรียน โดยได้รับความร่วมมือจากผู้เรียน และผู้ปกครองที่ได้มีส่วนร่วมในการช่วยผลิตสื่อ ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน ช่วยเลือกสิ่งที่ชอบ รวมทั้งได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน โดยมีการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียนที่มีความหลากหลาย และมีการประเมินสื่อที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนโดยผู้เรียน และผู้ปกครอง และนำผลมาปรับปรุง และพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา ตรงตามความคาดหวังของผู้ปกครองจากการร่วมประชุมวางแผนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะ บุคคล (IEP) ร่วมกัน

8. การวัดและประเมินผล

ข้าพเจ้ามีการร่วมประชุมวางแผน ออกแบบเครื่องมือการวัดผลประเมินผล ที่สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงของน้องเพชรซี่ โดยมีการสร้าง และพัฒนาคุณภาพของ เครื่องมือที่ใช้ในการวัดประเมินผลได้อย่างเหมาะสม และถูกต้องตามหลักวิชาการของกระบวนการวิจัย โดยข้าพเจ้านำชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเลือกสวมเครื่อง แต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบูท) ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ทางการศึกษาพิเศษเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความถูกต้อง เหมาะสมของเนื้อหา (รายละเอียดหน้าที่ 15) และนำเครื่องมือไปใช้ และกำหนดเกณฑ์การประเมิน ได้อย่างเหมาะสม และถูกต้อง โดยข้าพเจ้าได้นำผลของการวัดประเมินผล ไปออกแบบวางแผนและ ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และ

วิเคราะห์ข้อมูลจากการวัดและประเมินผลรายงานผลการพัฒนาศักยภาพแก่ผู้บริหาร และผู้ปกครองทราบ
ทุกภาคเรียน เพื่อร่วมกันพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพของต่อไป

3.3 ผลที่เกิดกับผู้เรียน

9. ผู้เรียนมีผลการพัฒนาที่เกิดจากการใช้นวัตกรรม

จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในการพัฒนาความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่ง
กายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) โดยชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้
ความเข้าใจ โดยผู้เรียนมีทักษะความสามารถในการสวม และถอดรองเท้าบู๊ท และให้ความร่วมมือ
ในกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างดี ผู้เรียน ผู้ปกครองมีความพึงพอใจ ในการใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกา
ชีวิตเสียงน้องเพชรซี โดยผู้เรียนสามารถนำความรู้ ทักษะ จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้เมื่อที่บ้านประสบ
อุทกภัยน้ำท่วมซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายในการพัฒนา และผู้เรียนสามารถนำความรู้ ทักษะไปเผยแพร่
โดยการเล่นบทบาทสมมติพาคุณตา คุณยาย มีการสาธิตต่อยรองเท้าก่อนสวม ถอด และเก็บรองเท้าบู๊ท
ในที่เก็บที่ผู้ปกครองและครูช่วยกันผลิต เหมือนที่คุณครูสอน เพราะผู้เรียนชอบแสดงบทบาทสมมติเป็น
คุณครูเล่นกับคนในครอบครัวที่บ้านอย่างสนุกสนาน ซึ่งได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเป็นอย่างดีใน
การรายงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บ้านโดยผู้ปกครองทาง Application Line เสมอ

3.4 การขยายผล

10. การขยายผล/ การใช้นวัตกรรมการศึกษา

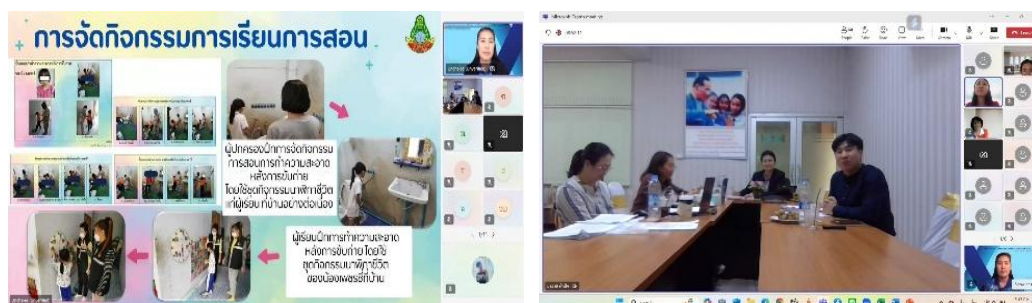
ข้าพเจ้ามีการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนควบคู่กับการพัฒนานวัตกรรมชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิต
อย่างต่อเนื่อง โดยข้าพเจ้าได้เผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประชาสัมพันธ์ และขยายผลนวัตกรรมในระดับ
สถานศึกษาแก่คณะครู บุคลากรศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูนผ่านกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้
ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) สำหรับการเผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้
ประชาสัมพันธ์ และขยายผลนวัตกรรมในระดับสถานศึกษาหรือหน่วยงาน ข้าพเจ้าได้รับเชิญไปเป็นวิทยากร
แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้ทางการศึกษาพิเศษ การคัดกรองผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
การช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในชั้นเรียน รวมถึงเทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมและ
การปรับพฤติกรรมผู้เรียน โดยได้มีการนำเสนอการใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตในการจัดกิจกรรมการเรียน
การสอนผู้เรียนและนำเสนอผลของงานวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับนาฬิกาชีวิตด้วยทุกครั้ง แก่คณะครู บุคลากร
โรงเรียนเรียนรวมทั้งในและนอกสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลำพูน และข้าพเจ้า

มีการเผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประชาสัมพันธ์ และขยายผลนวัตกรรมในระดับภูมิภาค โดยข้าพเจ้า ได้สมัครลงทะเบียนเข้าร่วมการนำเสนองานวิจัยในชั้นเรียน เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการทำความสะอาดหลังการขับถ่ายด้วยตัวเอง ในผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตของน้องเพชรซี่ เพื่อพัฒนาทักษะการดำรงชีวิต ตามกระบวนการนาฬิกาชีวิตของผู้เรียน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า

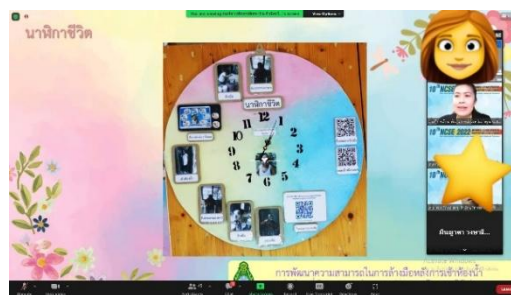
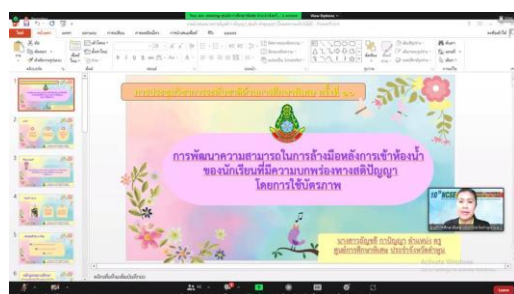
ระยะเส้นฐาน (A) ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้จากกิจกรรมการทำความสะอาดหลังการขับถ่าย โดยสามารถทำกิจกรรมสวมรองเท้าย้ำ เข้าห้องน้ำ ถอดกางเกง ปัสสาวะ/ อุจจาระ ทิ้งขยะ กดชักโครก ล้างมือ และเก็บรองเท้าย้ำ ได้ในระดับคุณภาพ 3 หมายถึง ทำได้โดยการช่วยเหลือทางวาจา และท่าทางหรือทำแบบอย่างพฤติกรรมให้ดู และสามารถทำกิจกรรมดึงกระดาษชำระ ดึงสายชำระ ใช้มือบีบสายชำระ ล้างก้น จับกระดาษชำระ/ เช็ดก้น เก็บสายชำระ และดึงกางเกงในขึ้น ในระดับคุณภาพ 1 หมายถึง ทำได้โดยการช่วยเหลือทางวาจาและกระตุ้นทางกายโดยจับให้ทำ

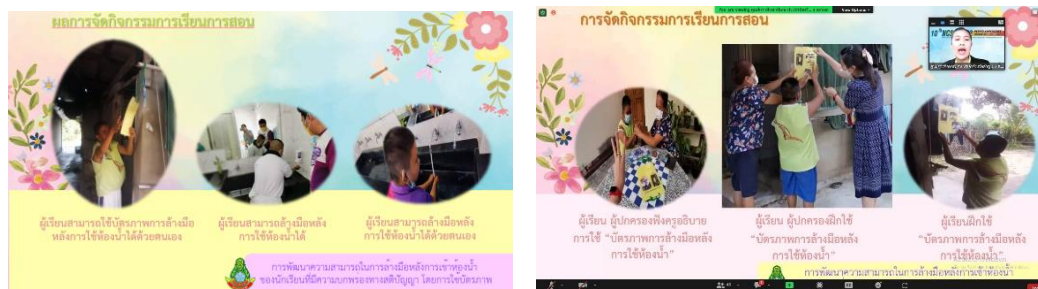
ระยะจัดกระทำ (B) เมื่อผู้วิจัยเริ่มสอนโดยการใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตน้องเพชรซี่อย่างต่อเนื่อง หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการพัฒนาความสามารถในการทำความสะอาดหลังการขับถ่าย ทำให้ผู้เรียนสามารถทำความสะอาดหลังการขับถ่ายได้ด้วยตนเอง ทั้งสิ้นจำนวน 14 กิจกรรม ได้แก่ สวมรองเท้าย้ำ, เข้าห้องน้ำ, ดึงกระดาษชำระ, ถอดกางเกง, ปัสสาวะ/ อุจจาระ, ดึงสายชำระ, ใช้มือบีบสายชำระล้างก้น, จับกระดาษชำระ/ เช็ดก้น, ทิ้งขยะ, เก็บสายชำระ, ดึงกางเกงในขึ้น, กดชักโครก, ล้างมือ และเก็บรองเท้าย้ำ ซึ่งอยู่ในระดับคุณภาพ 5 ซึ่งมีผลการเปรียบเทียบความสามารถในการทำความสะอาดหลังการขับถ่ายด้วยตัวเอง ในผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อน และหลังใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตน้องเพชรซี่เพิ่มขึ้น โดยนำเสนอในการประชุมนำเสนอผลงานวิชาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ครั้งที่ 1 ปีพ.ศ. 2567

นอกจากนี้ ข้าพเจ้าได้มีการเผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประชาสัมพันธ์ และขยายผลนวัตกรรมในระดับชาติ เมื่อปีการศึกษา 2564 ข้าพเจ้าได้สมัคร และได้รับการคัดเลือกนำเสนอผลงานวิจัยในชั้นเรียน เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการล้างมือหลังการเข้าห้องน้ำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยการใช้บัตรภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการดำรงชีวิต ตามกระบวนการนาฬิกาชีวิตของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการล้างมือหลังการเข้าห้องน้ำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ก่อนและหลังการใช้บัตรภาพ พบว่า ก่อนเรียนนักเรียนมีระดับคุณภาพระดับ 1 หมายถึง ทำได้โดยการช่วยเหลือทางวาจา และกระตุ้นทางกาย โดยจับมือให้ทำ โดยนักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการล้างมือหลังการเข้าห้องน้ำดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งหลังเรียนนักเรียนมีระดับคุณภาพระดับ 5 หมายถึง ทำได้ด้วยตนเองจากการเปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้บัตรภาพ คิดเป็นร้อยละ 80.00 โดยได้นำเสนอผลงานในการประชุมวิชาการระดับชาติด้านการศึกษาพิเศษ ครั้งที่ 10 ของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

บทความวิชาการ

และเมื่อปีการศึกษา 2565 ข้าพเจ้าได้สมัครลงทะเบียนนำเสนองานวิจัยในชั้นเรียนเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเขียนชื่อของผู้เรียนออทิสติก โดยใช้ชุดการสอนเขียนชื่อ เพื่อพัฒนาทักษะ การดำรงชีวิต ตามกระบวนการนาฬิกาชีวิตของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า

ระยะเส้นฐาน (A) ผู้เรียนสามารถเขียนชื่อ และชื่อสกุลของตนเองตามรอยประได้ในระดับ คุณภาพ 1 ทำได้โดยการช่วยเหลือทางวาจา และกระตุ้นทางกาย โดยจับมือให้ทำ ในการประเมิน ความสามารถพื้นฐาน

ระยะจัดกระทำ (B) เมื่อผู้วิจัยเริ่มสอนการรู้จักพยัญชนะ การเขียนชื่อ และชื่อสกุลของ ตนเองตามรอยประได้ โดยการใช้ชุดการสอนเขียนชื่อ ทำให้ผู้เรียนสามารถรู้จักพยัญชนะในชื่อของตนเอง และสามารถเขียนชื่อ และชื่อสกุลของตนเองตามรอยประได้ดีขึ้นเรื่อยๆ ในครั้งที่ 6 และ 7 ผู้เรียนสามารถ เขียนชื่อ และชื่อสกุลของตนเองตามรอยประได้โดยการช่วยเหลือทางวาจา และกระตุ้นทางกาย โดยจับมือให้ทำ ในครั้งที่ 8 ถึง 10 ผู้เรียนสามารถเขียนชื่อ และชื่อสกุลของตนเองตามรอยประได้ โดยการช่วยเหลือทางวาจา และกระตุ้นทางเล็กน้ย, ในครั้งที่ 11 ถึง 13 ผู้เรียนสามารถเขียนชื่อ และ ชื่อสกุลของตนเองตามรอยประได้โดยการช่วยเหลือทางวาจา และท่าทางหรือทำแบบอย่างพฤติกรรมให้ดู, ในครั้งที่ 14 ถึง 15 ผู้เรียนสามารถเขียนชื่อ และชื่อสกุลของตนเองตามรอยประได้โดยการช่วยเหลือทาง วาจา และในครั้งที่ 16 ถึง 20 ผู้เรียนสามารถเขียนชื่อ และชื่อสกุลของตนเองตามรอยประได้ด้วยตนเอง

ในระดับคุณภาพ 5 และได้นำเสนอผลงานในการประชุมวิชาการระดับชาติด้านการศึกษาพิเศษ ครั้งที่ 11 ของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

บทความวิชาการ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ .
ของคณพิการทางการศึกษา พ.ศ.2552.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2566). **นาฬิกาชีวิต**. สืบค้น 21 ตุลาคม 2566 จาก
<https://dmh.go.th/news/view.asp?id=2275> กรม.
- ดลฤดี มาแก้ว. (2566). **การใช้การสอนงานรูปแบบโครง และ การเป็นพี่เลี้ยงสำหรับมารดา เพื่อลดการ
 กระตุ้นเตือนในการริเริ่มกิจวัตรประจำวัน ของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาวัย
 ผู้ใหญ่**. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคณพิการทางการศึกษา. 2552.
 (2542, 8 มิถุนายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 126 ตอนพิเศษ 80 ง หน้า 45.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิต พ.ศ. ๒๕๕๒**. กรุงเทพฯ: นานมีบุคส์
 พับลิเคชั่น.
- สถาบันราชานุกูล. (2566). **ภาวะบกพร่องทางสติปัญญา**. สืบค้น 26 ตุลาคม 2566. จาก
<https://th.rajanukul.go.th>.
- อัมรินทร์ พันธุ์วิไล. (2561). **คู่มือการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน
 การศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ**. 57.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่

๑. ผู้ปกครอง เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และครู ร่วมกันผลิตชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่

๒. บัตรภาพขั้นตอนการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบูท)
ขั้นตอนการสวมรองเท้าบูท

ขั้นตอนการ **สวม** รองเท้าบูทของน้องเพชรซี่

1. ใช้มือหยิบรองเท้าบูท จากที่เก็บรองเท้าบูท

2. นั่งลง และ นำรองเท้าบูทมาวางที่พื้น

3. ใช้มือจับ และ ยกเท้าข้างหนึ่งใส่เข้าไปในรองเท้าบูท

4. ใช้มือจับ และ ยกเท้าอีกข้างใส่เข้าไปในรองเท้าบูท

5. ยืนขึ้น เพื่อให้สวมรองเท้าบูท พอดี

จัดทำโดย
ครูยุยงศรี ทวีปัญญา ตำแหน่ง ครู ๒๕๖๓

ขั้นตอนการถอดรองเท้าบูท

ขั้นตอนการ **ถอด** รองเท้าบูทของน้องเพชรซี่

1. นั่งลง

2. ใช้มือจับ และ ดึงเท้าข้างหนึ่งออกจากรองเท้าบูท

3. ใช้มือจับ และ ดึงเท้าอีกข้างหนึ่งออกจากรองเท้าบูท

4. ใช้มือหยิบรองเท้าบูท คว่ำลง

5. ใส่รองเท้าบูทลงในสแลนไม้ ที่เก็บรองเท้าบูทที่ละข้าง

จัดทำโดย
ครูยุยงศรี ทวีปัญญา ตำแหน่ง ครู ๒๕๖๓

ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสี่ยงน้องเพชรซี่

ภาคผนวก ข
แบบบันทึกผลการเรียนรู้

งานวิจัยในชั้นเรียน เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบูท)
สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่
ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน

เกณฑ์ระดับความสามารถ

- 5 หมายถึง ทำได้ด้วยตนเอง
- 4 หมายถึง ทำได้โดยการช่วยเหลือทางวาจา
- 3 หมายถึง ทำได้โดยการช่วยเหลือทางวาจา และท่าทางหรือทำแบบอย่างพฤติกรรมให้ดู
- 2 หมายถึง ทำได้โดยการช่วยเหลือทางวาจา และกระตุ้นทางกายเล็กน้อย
- 1 หมายถึง ทำได้โดยการช่วยเหลือทางวาจาและกระตุ้นทางกายโดยจับให้ทำ

ภาคผนวก ค
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
และผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และผู้ปกครอง ฟังครูอธิบายการใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่

2. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และผู้ปกครอง ดูครูสาธิตการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) การสวม และถอดรองเท้าบู๊ท ตามขั้นตอนการวิเคราะห์งาน และฝึกใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่ ร่วมกับครู

3. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาฝึกเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบูท) การสวมและถอดรองเท้าบูท ตามขั้นตอนการวิเคราะห์งาน โดยใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี โดยมีครู หรือผู้ปกครองคอยช่วยเหลือและลดการช่วยเหลือลงเมื่อผู้เรียนสามารถทำได้ด้วยตนเอง และชื่นชมเมื่อผู้เรียนสามารถทำได้

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาร่วมทำกิจกรรมการเรียนการสอนการเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) การสวม และถอดรองเท้าบู๊ท ตามขั้นตอนการวิเคราะห์งาน โดยใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่

2. ผู้เรียนสามารถเลือกสวมเครื่องแต่งกายในฤดูฝน (รองเท้าบู๊ท) การสวม และถอดรองเท้าบู๊ท ตามขั้นตอนการวิเคราะห์งาน โดยใช้ชุดกิจกรรมนาฬิกาชีวิตเสียงน้องเพชรซี่ เมื่อที่บ้านประสบอุทกภัยน้ำท่วม (ซึ่งได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเป็นอย่างดีในการรายงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่บ้านโดยผู้ปกครองทาง Application Line)

การสวมรองเท้าบู๊ท

การถอดรองเท้าบู๊ท

การสวมรองเท้าบู๊ทในช่วงที่บ้านประสบอุทกภัยน้ำท่วม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล นางสาวอัญชลี กาปัญญา

วัน เดือน ปี เกิด 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2528

ที่อยู่ปัจจุบัน 103 หมู่ที่ 7 ตำบลมะกอก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ประวัติการศึกษา

2540	ประถมศึกษา	สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนอนุบาลลำพูน จังหวัดลำพูน
2543	มัธยมศึกษาตอนต้น	สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนป่าซาง จังหวัดลำพูน
2546	มัธยมศึกษาตอนปลาย	สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนสวนบุญโญบลั่มภ ลำพูน
2552	ปริญญาตรี	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเอกการศึกษาพิเศษ เกียรตินิยมอันดับ 2 คณะครุศาสตร์บัณฑิต จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
2557	ปริญญาโท	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ประสบการณ์การทำงาน

2552	ครูมูลนิธิอนุสารสุนทร โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร จังหวัดเชียงใหม่
2552 - 2555	ครูมูลนิธิสากลเพื่อคนพิการฯ, พี่เลี้ยงเด็กพิการ, ครูศูนย์การเรียนสำหรับเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาลลำพูน, ครูธุรการ และพนักงานราชการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน
2555 - 2557	ครูผู้ช่วย ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดบึงกาฬ
2557 - 2558	ครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดบึงกาฬ
2558 - 2561	ครู ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง
2561 - 2563	ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง
2563 - 2565	ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน
2565 - ถึงปัจจุบัน	ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน

การคัดเลือกแนวปฏิบัติ ที่เป็นเลิศ (Best Practice)

การต่อยอดพัฒนานวัตกรรมทางการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา
โครงการ Innovation For Thai Education (IFTE) นวัตกรรมการศึกษา
เพื่อพัฒนาการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ตามบริบทของพื้นที่จังหวัดลำพูน

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ